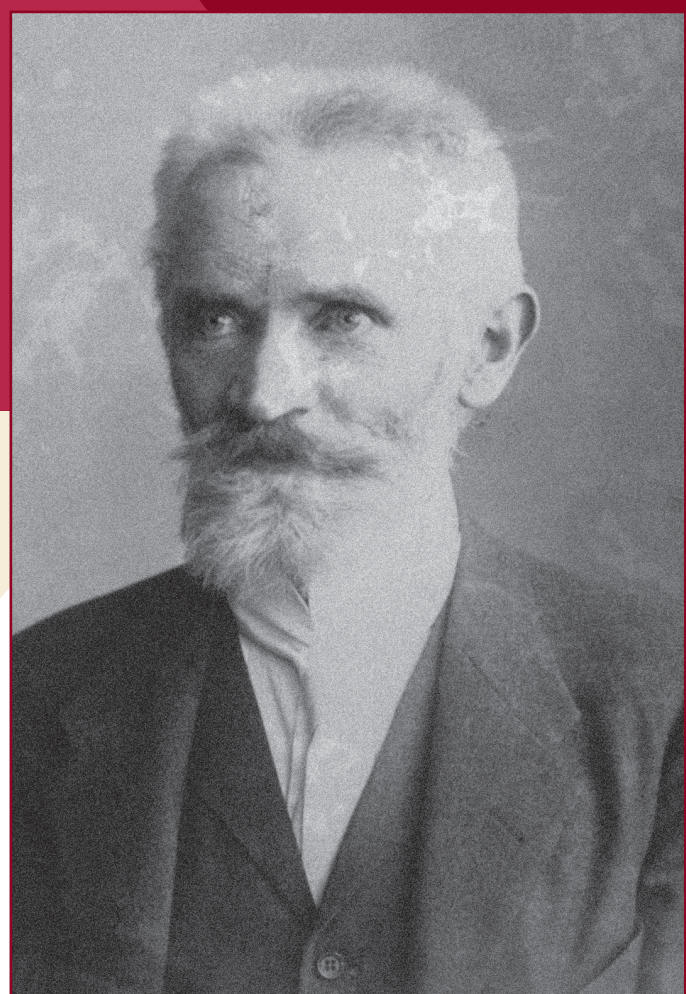

Cholnoky Jenő

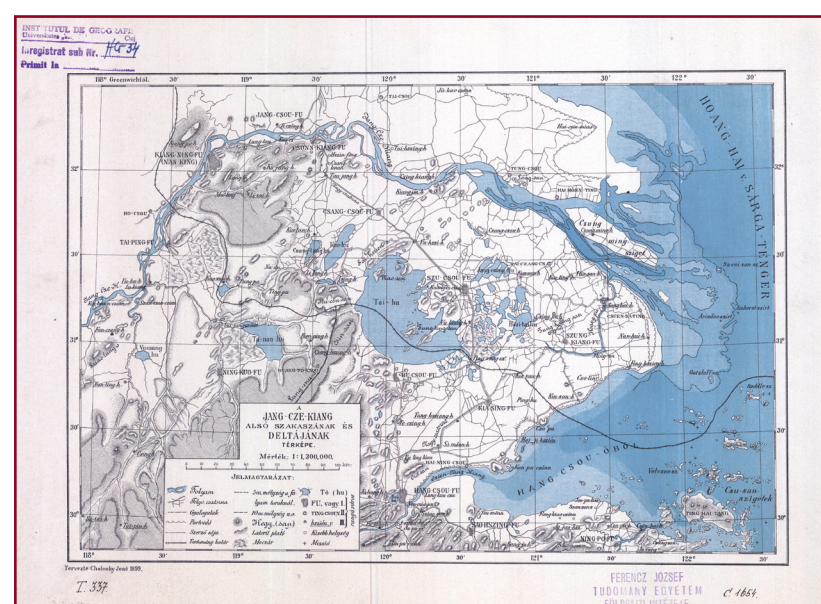
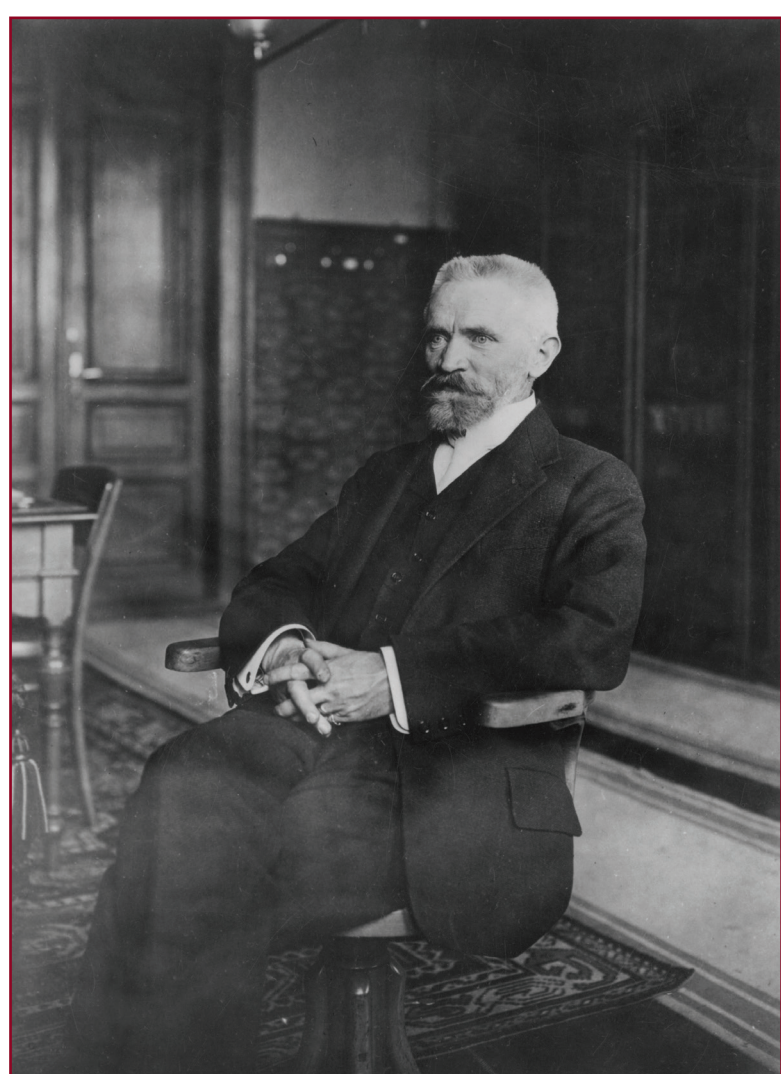
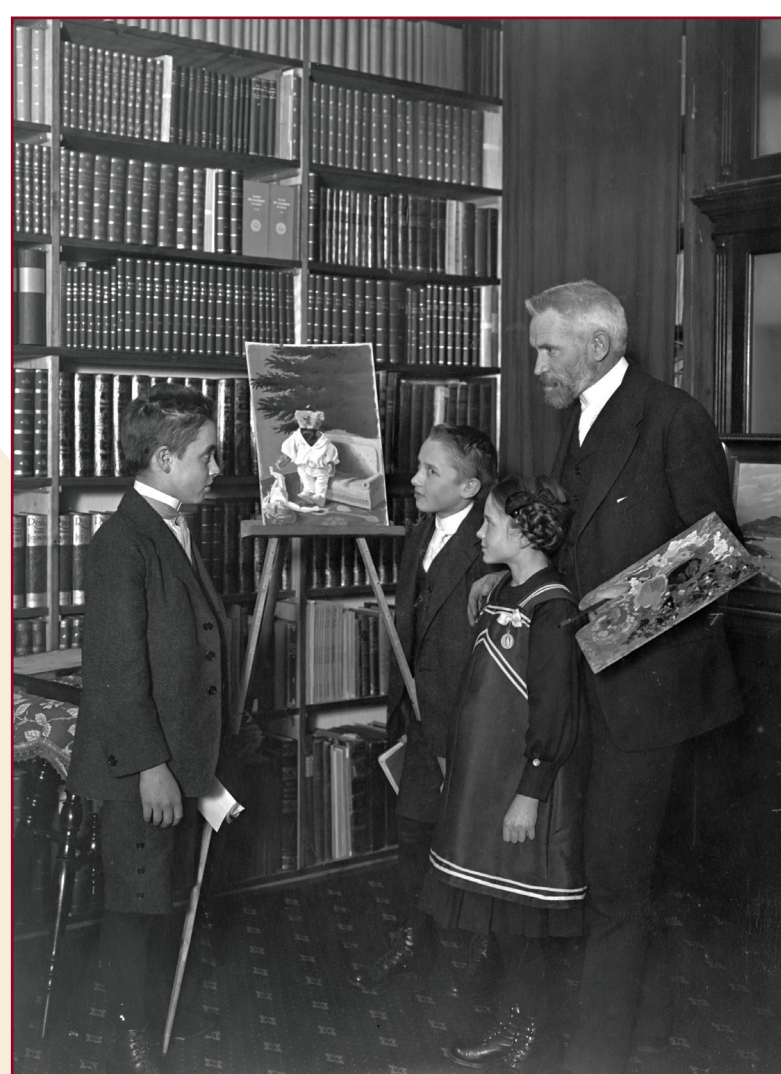
geográfus

1870
1950

Veszprémben született 1870. július 23-án. Szülővárosában, a piarista gimnáziumban tanult, 1888-ban érettségizett. A budapesti műegyetemen 1892-ben szerezte meg vízépítő mérnöki oklevelét, és ott is maradt tanársegédként. A világhírű geológus-geográfus, Ázsia-kutató Lóczy

Lajos hívta át a budapesti tudományegyetem földrajz tanszékére, 1894-től már az ő tanársegéde. Mestere biztatására két évet töltött Kínában földrajzi kutatásokkal (1896–1898), hazatérve adjunktussá lépett elő. Megházasodott, Barrois Petronellától három gyermeke született: Béla (1899), Tibor (1901) és Ilona (1903). 1903-ban földrajzból doktorált.

A kolozsvári egyetemen 1905. február 16. és 1919. május 12. között volt földrajzprofesszor. Megújította a tantervet, szakmai gyakorlatokkal és tanulmányi kirándulásokkal egészítette ki azt. Felszerelte az intézetet, földrenghéj-állomása volt, gyűjteménytárainak maradéka a több ezer eredeti fénykép és régi térkép, amelyet Cholnoky kolozsvári hagyatékának nevezünk. A Földrajzi Közlemények szerkesztőjeként azt tudományos folyóirattá emelte (1904–1912). Előbb Lóczy mellett a Magyar Földrajzi Társaság főtíkára (1905–1910), majd 1914–1945 között elnöke volt. Kolozsvári tanárként az Erdélyi Kárpát-Egyesület elnöke is volt. Nemzetközi szinten az Amerikai Földrajzi Társaság a világ neves geográfusai között tartotta számon.

1919-ben Kolozsvárról kiutasították, november 8-án hagyta el a várost. Budapestre menekült. 1921-től a budapesti egyetemen tanított természetföldrajzi tárgyakat, 1940-ben vonult nyugdíjba. 1950. július 5-én halt meg Budapesten, a Fiumei úti temetőben nyugszik.

1912-ben az Amerikai Földrajzi Társaság 60. jubileumára meghívta a világ legnevesebb geográfusait, közöttük Cholnokyt egy hatvannapos utazásra az Amerikai Egyesült Államokba, amely során végigutazták a teljes országot, New Yorktól a Yellowstone parkon át San Franciscóig, visszafelé a Grand Canyon át.

Természetföldrajzi eredményei a legfontosabbak. Eleinte részt vett a Balaton tudományos tanulmányozásában, egzakt módszerei által ma is helytálló magyarázatot adva természeti jelenségekre: *A Balaton limnológiája* (1897), *A Balaton hidrológiája* (1918). Klimatológiai munkái közül kiemelhetjük *A levegő fizikai földrajzát* (1903) vagy az európai monszun jelenségről szóló tanulmányát. Megírta az első magyar nyelvű geomorfológiakönyvet: *A földfelszín formáinak ismerete* (1926) címmel.

Eredményesen foglalkozott a társadalomföldrajzzal is (*Az emberföldrajz alapjai*, 1922). Ki kell emelnünk az egész világot bemutató, hatkötetes, 3600 oldalas regionális földrajzi munkáját (*A Föld és élete*, 1936), illetve a négykötetes általános természetföldrajzi munkáját (*A csillagoktól a tengerfenéig*, 1940).

Több tanulmányt közölt utazásairól, utazókról is több népszerű kötetet jelentetett meg: *A Sárkányok országából* (1914), *Kőrösi Csoma Sándor* (1940), *Utazásom Amerikában Teleki Pál gróffal* (1942).

Az Erdélyi Múzeum-Egyesületnek választmányi tagja volt.

1920-tól a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja lett.

